

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra nederlandistiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Populaire muziek en haar ontwikkeling tussen de jaren
1960 tot 2000 in Tsjechië en Nederland

Hana Benová

Studijní rok: 2018/2019

Vedoucí práce: prof. Dr. Wilken Engelbrecht

Hierbij verklaar ik, dat ik mijn bachelorscriptie alleen heb geschreven en dat ik alle gebruikte literatuur en andere bronnen heb vermeld.

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem v ní uvedla veškerou literaturu a jiné použité zdroje.

V Olomouci, dne 30. dubna 2019

Hana Benová

Dankbetuiging:

Ik wil graag aan mijn scriptiebegeleider prof. dr. Wilken Engelbrecht bedanken voor zijn waardevolle adviezen en aanmerkingen bij de verwerking van mijn bachelorscriptie.

Poděkování:

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu prof. dr. Wilkenovi Engelbrechtovi za cenné rady, připomínky a vedení bakalářské práce.

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Wat is de muziek en haar functie?	1
1. 2. Korte geschiedenis van de muziek in de 20ste eeuw	1
1.2.1. De indeling van popmuziek	2
2. De situatie van de populaire muziek in Tsjechië	8
2.1. De Tsjechische populaire muziek tot de jaren zestig	8
2. 2. Tsjechische populaire muziek sinds de jaren zestig tot het jaar 2000	10
2.2.1. Basisgebeurtenissen die de Tsjechische populaire muziek beïnvloedden	10
2.2.2. De Tsjechische populaire muziek en haar genres sinds de jaren zestig	12
3. De situatie van de populaire muziek in Nederland	22
3.1. De Nederlandse populaire muziek tot de jaren zestig	22
3.2. Nederlandse populaire muziek sinds de jaren zestig tot het jaar 2000	25
3.2.1. Basisgebeurtenissen die de Nederlandse populaire muziek beïnvloedden	25
3.2.2. De ontwikkeling van de Nederlandse populaire muziek en haar genres sinds de jaren zestig tot het jaar 2000	26
Conclusie	38
Bronnen	39
Internetbronnen	39
Resumé in het Tsjechisch	42
Resumé in het Engels	43
Anotace	44

Inleiding

In mijn scriptie wil ik de Tsjechische en Nederlandse populaire muziek tussen de jaren 1960 tot 2000 beschrijven. Ik koos dit onderwerp vooral omdat ik een zeer nauwe band met muziek heb. Naar mijn mening speelt muziek een belangrijke rol in ons leven, hoewel we het misschien niet volledig beseffen. De muziek is iets dat eeuwenlang mensen heeft geïnspireerd en omringd. Men kan zijn persoonlijke houdingen, meningen of gevoelens door middel van de muziek uitdrukken. De geschiedenis en de politieke situatie in de twintigste eeuw veroorzaakten de oorsprong en ontwikkeling van verschillende nieuwe muzikale genres en stijlen. De nieuwe technologieën maakten de opname van de muziek mogelijk en dit leidde tot de opkomst van wereldberoemde kunstenaars.

In het eerste deel van mijn scriptie wordt er over de muziek zelf en over de algemene geschiedenis van de muziek in de twintigste eeuw geschreven. Ik ga ook over de concrete genres en subgenres van de populaire muziek schrijven. Ik wil alleen over de meeste belangrijke en populaire genres schrijven, omdat ze elkaar in de meeste gevallen beïnvloeden.

Ik wil me op beide landen richten. Ik ga de situatie en ontwikkeling van de muziek en zijn genres eerst in Tsjechië beschrijven. Ik wil kort de Tsjechische muziek voor de jaren zestig beschrijven. Na de jaren vijftig was er in Tsjechië een grote muzikale activiteit, maar er kwamen ook veranderingen. Verder zal ik de Tsjechische populaire muziek vanaf de jaren zestig beschrijven. Ik ga eerst over de basisgebeurtenissen schrijven die de populaire muziek aanzienlijk beïnvloedden. Daarna wil ik over de ontwikkeling van de populaire muziek, muzikanten en hun liedjes beschrijven.

In het derde hoofdstuk zal ik eerst de Nederlandse muziek en haar ontwikkeling voor de jaren zestig kort beschrijven. Verder zal ik over de Nederlandse populaire muziek vanaf de jaren zestig schrijven. Ik ga over de basisgebeurtenissen schrijven die de populaire muziek in Nederland aanzienlijk beïnvloedden, zoals de oliecrisis, jeugdbeweging enz. Verder zal ik over de populaire muziek, sleutelartiesten en hun liedjes schrijven.

De muziek werd door veel verschillende gebeurtenissen beïnvloed en hierover zal ook mijn scriptie handelen. Zowel in Nederland als in Tsjechië was de muzikale situatie met de situatie in het concreet land verbonden en de muziek weerspiegelt de situatie in de maatschappij. Ik zal niet alleen over de populaire muziek zelf schrijven, maar ook over de muzikanten en hun werk.

1. Wat is de muziek en haar functie?

Voor alle mensen betekent muziek iets anders. Sommige mensen houden van muziek en andere niet. De muziek is overal om ons heen en zelfs als we niet willen luisteren. Wij luisteren naar muziek wanneer wij ontbijten, naar school of werk gaan. Sommige mensen luisteren naar muziek ook bij het inslapen. De muziek drukt uit wie wij daadwerkelijk zijn. Er zijn veel verschillende genres die door de jaren ontstonden. Muziek wordt door veel aspecten beïnvloed, door de politieke situatie, technologie ontwikkeling, sociale leven enz.

Muziek heeft twee functies. Een functie is dat men naar muziek kan luisteren. Het luisteren naar de muziek een grote invloed vooral op onze psyché heeft. Door middel van een muziektherapie kan men bijvoorbeeld chronische en invaliderende pijn verminderen bij de patiënten die kanker hebben. De muziek heeft een positieve invloed ook op dieren. Bij het luisteren vertonen dieren minder tekenen van stress. Honden bijvoorbeeld hebben ook een specifieke muzikale smaak net als de mensen. Maar de reggae en soft rock zijn het meest populaire genres bij honden.¹ Muziek heeft ook een educatieve functie. Men kan leren om een muziekinstrument te spelen, maar muziek kan ook op school worden gebruikt – bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van de taal. Men kan ook de muziek componeren of produceren. Het werk van componisten weerspiegelt hun gevoelens, gedachten of hun eigen belevenissen. Een van de mooie dingen over muziek is dat het een echt persoonlijke ervaring is. De muziek is iets dat er altijd was en ook zal zijn.

1. 2. Korte geschiedenis van de muziek in de 20ste eeuw

Het begin van de twintigste eeuw is een contrast tussen “oude” en nieuwe muziek. De Eerste Wereldoorlog veranderde de staats- en maatschappelijke omstandigheden. De twintigste eeuw is ook een eeuw van de grote veranderingen in de muzikale vormen en stijlen. Het centrum van de ontwikkeling van nieuwe muziek waren vooral de Verenigde Staten. Veel muzikanten gingen vanuit Europa weg met een visioen van een groter succes. Ze probeerde om nieuwe vormen en genres te vinden. Een grote inspiratie waren de Amerikaanse muzikanten en hun werk.

In de twintigste eeuw had men toegang tot helemaal nieuwe technologieën. Het gaat hier vooral om grammofoonplaten en radio-uitzending. Men had vaak geen geld voor live-

---

¹<https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/leven/169204-welke-effecten-heeft-muziek-op-ons-lichaam.html>

concerten. Vanwege de massale beschikbaarheid op de markt van grammofoonplaten en radio-uitzendingen, konden luisteraars op de radio luisteren naar opnames of live-concerten ook van muzikanten uit andere landen. Na de oorlog was de belangstelling voor grammofoonplaten nog groter. Betere financiële omstandigheden maakten aankoop van grammofoonapparaten mogelijk.

Een van de grootste effecten op de ontwikkeling van de populaire muziek had ook de geluidsopname. Het had invloed op de muzikanten en hun werk over de hele wereld. Vanwege geluidsopname ontstonden er nieuwe genres van de populaire muziek.² Ik spreek hier namelijk over de rockmuziek en pop zelf. Men had toegang tot verschillende selecties van hoge kwaliteit optredens van artiesten uit de hele wereld dankzij de ontwikkeling van betrekkelijk goedkope reproductie van muziek via een heleboel formats, zoals vinylplaten of cassettes.

In de twintigste eeuw ontdekten muzikanten nieuwe stijlen en wilden ze verschillen van de eerdere muzikanten, hoewel zij hen bewonderden. Muziek weerspiegelt samenlevingen en hun organisatie en werd en wordt nog steeds door sociale omstandigheden beïnvloed zoals oorlogen en in Tsjechië ook het communisme. Maar dit thema wil ik later in mijn werk meer uitleggen.

1.2.1. De indeling van popmuziek

Populaire muziek of verkort popmuziek is een brede term. Wij kunnen zeggen dat popmuziek een genre is dat veel andere subgenres omvat. Het verkoopt de meeste platen, trekt het grootste concertpubliek en wordt het vaakst op de radio gespeeld. Popmuziek beïnvloedt de meeste mensen over de hele wereld voor vele jaren en vooral de jongeren. Het begin van popmuziek is na het jaar 1945. De productie en het luisteren van populaire muziek werd populair vooral onder de jongeren. Ze probeerden een manier te vinden om zichzelf, hun gevoelens en meningen te uiten. De economische situatie na het jaar 1950 was ook goed voor nieuwe kansen. Voor jonge, creatieve mensen was het nog niet zo makkelijk om te kopen, wat ze voor het componeren en spelen van popmuziek nodig hadden. Ik spreek hier vooral over de instrumenten die werden gebruikt. Dankzij de basisinstrumenten zoals de basgitaar, elektrische gitaar, drums en synthesizer, kreeg de muziek een nieuwe, moderne tint. De

---

² <https://www.nrgrecording.com/post/the-evolution-of-recording>

meerderheid van de mainstream³ popmuziek in de jaren zestig was verdeeld in twee categorieën: gitaar-, drum- en basgroepen of zangers ondersteund door een traditioneel orkest.

Verder wil ik graag de verschillende subgenres en soorten popmuziek in de twintigste eeuw omschrijven. In de jaren 1920-1950 werd popmuziek vooral door jazz beïnvloed.

Jazz is een muziekgenre dat in New Orleans in de Verenigde Staten ontstond en vernieuwers waren voornamelijk Afro-Amerikanen. De oorsprong van het woord jazz is nog steeds niet erg duidelijk, hoewel wordt gedacht dat het oorspronkelijk een seksuele term was.⁴ Jazz is zeker een weerspiegeling van de culturele diversiteit en het individualisme van Verenigde Staten. De wortels van jazz ontstonden onder de slaven (slavenliedjes en spirituals). Het enige dat ze in die moeilijke tijd hadden, was hun cultuur uitgedrukt in de aanbidding en religieuze activiteiten, door middel van dansen, zingen en drummen. Dat was de tijd waarin het ritme onafscheidelijk deel uitmaakte van hun leven en de mix van dergelijke verschillende activiteiten tussen witte en zwarte mensen de eerste elementen voor jazzmuziek produceerde in termen van harmonie en ritme (Yurochko 1993:4). Jazz kreeg zijn ritme van de Afrikaanse muziek. Van de Europese muziek kreeg jazz de harmonie en de instrumenten, omdat de meesten daarvan afkomstig waren uit Europa (trompet, piano, saxofoon enz.). Er zijn enkele unieke dingen die jazz zo bijzonder maken – improvisatie, individualisme en onafhankelijkheid.⁵ Een jazzmuzikant speelt nooit twee keer hetzelfde deuntje. Dit genre gaat erom spontaan te zijn. Het merendeel van de jazzmuziek die we tijdens een solo kunnen horen, wordt door de muzikant zelf gecomponeerd en wordt op het moment gespeeld. De ster van de jazz is ongetwijfeld Louis Armstrong.

Jazz zou niet bestaan zonder blues die zijn vorm is. Blues weerspiegelen de geschiedenis van het Afrikaans-Amerikaans leven. Typisch voor blues is de structuur met drie frases in elk vers. De eerste frase heeft een belangrijk tonisch akkoord. Dit akkoord geeft een vraag in de tekst aan. De tweede frase recapituleert de tekst van een ander akkoord voor een extra nadruk. De derde frase geeft het antwoord met nog een ander akkoord dat het vers weer samenvat in het sleutelakkoord (Yurochko 1993:20). Een voorbeeld van blues-songteksten waarbij we de herhaalde eerste regel kunnen zien (A A B):

---

³ Mainstream zijn ideeën, houdingen of activiteiten die voor veel mensen interessant zijn en hebben een wezenlijk invloed

⁴ <https://www.wbgo.org/post/where-did-jazz-word-come-follow-trail-clues-deep-dive-lewis-porter#stream/0>

⁵ <https://www.thoughtco.com/an-introduction-to-jazz-music-2039582>

*I went to the crossroad, fell down on my knees.
I went to the crossroad, fell down on my knees.
Asked the Lord above "Have mercy, now save poor Bob, if you please"*

(Robert Johnson, Crossroad Blues, 1936)

Swing is een ander subgenre van de populaire muziek die in de Verenigde Staten ontstond. Swing was het populairst in de jaren 1935-1945 en ook in Tsjechië. Deze periode wordt ook de Swing Era genoemd. Swing was de enige jazzmuziekstijl die zo populair was. De leden van big-bands werden bewonderd net zo als de Hollywood-sterren. Swing werd populair en werd voornamelijk gebruikt voor het dansen. Groot gebruik van de riff en shout chorus-apparaten was een van de typische symbolen van de big-bands uit het swing-tijdperk. Het shout-refrein voegde een grote opwinding aan de muziek en het produceren van een swing-kwaliteit toe. Het kenmerkte zich door een uitwisseling van riffs tussen de koper- en houtblazers op een zeer interessante manier (Yurochko 1993:69).

Een ander belangrijk subgenre van jazzmuziek is bebop, wat het begin van de moderne tijd in de jazz was. De Bebop Era was in de jaren 1945-1955. Het centrum van bebop was in New York. Bebop verschilde van de swing. Deze muziek was bedoeld om te luisteren in plaats van te dansen en werd in een kleine groep gespeeld.

Countrymuziek ontstond in de jaren twintig en ontwikkelde zich in de zuidoostelijke staten van Verenigde Staten. Het is een mix van volksmuziek, kerkmuziek en Afrikaans-Amerikaanse blues. Country is ook bekend als *hillbilly music*. Het verbeeldt een verscheidenheid aan muziekgenres zoals country, bluegrass, gospel en western. Countrymuziek was het meest populair in de jaren 1930 tot 1940, toen Hollywood-films cowboyfilms karakteriseerden.⁶ De jaren vijftig waren het einde van de enorme populariteit van de countrymuziek en vooral vanwege het begin van rock and roll.

Rock and roll ontstond in de jaren vijftig in de Verenigde Staten. Dit genre werd vooral populair onder tieners over de hele wereld. Rock and roll werd in het begin door black, elektrische *rhythm & blues* of verkort *R&B* gepresenteerd. Voor de ontwikkeling van R&B waren twee dingen belangrijk: radio- en visuele media. Sinds 1951 werd dit soort muziek uitgezonden door Alan Freed op Cleveland radiostation WJW. Hij zond deze muziek in een nieuw programma *Moondog House Rock'n'Roll Party* uit. Het duurde niet lang voordat rock and roll een officiële term begon te worden. Rock and roll was een muziekgenre waar

---

⁶ <http://www.shinemusic.com.au/musicresources/CountryMusic.aspx>

country, blues en populaire muziek elkaar ontmoetten. Het was iets nieuws, modern, gek en jeugdig. Hoewel de meeste mensen rock and roll met Elvis Presley associëren, was Chuck Berry een van de eerste zangers en songwriters. Hoewel hij niet echt een goede zanger was en zijn teksten niet erg diep waren, had hij geweldige gitaarvaardigheden. Hij inspireerde zo'n bekende beatbands als The Beatles.

If you tried to give rock 'n' roll another name, you'd have to call it Chuck Berry.

(John Lennon, The Mike Douglas Show, 1972)

Ik zou graag ook The Everly Brothers willen noemen. Don en Phil vertegenwoordigden een verband tussen rock and roll en country met andere woorden de zgn. *rockabilly*. De grootste ster van rock and roll is natuurlijk nog steeds Elvis Presley. Elvis met zijn mix van zwarte rhythm & blues, gospel en witte countrymuziek beïnvloedde aanzienlijk het karakter van de popcultuur.

Rock and roll was niet populair alleen in de Verenigde Staten. Ook in Europa ontstonden er uitstekende bands die de rock and roll geschiedenis ingingen. Tijdens de vijftiger en zestiger jaren waren de Tielman Brothers de innovators van rock en roll in Nederland. Deze geweldige muzikanten werden geboren in het Nederlandse Oost-Indië. De frontman van deze band was Andy Tielman. Hun het meest bekende lied is *Rollin' Rock*. De manier waarop ze rock and roll speelden, heette *Indorock*.

Funk en soul ontstonden na de jaren zestig onder Afro-Amerikaanse muzikanten. Soul werd door R&B, jazz en gospelmuziek beïnvloed.⁷ De grootste ster van funk en soul is ongetwijfeld James Brown.

Rock ontstond uit rock and roll. Rock is een genre van de populaire muziek, maar het is onderverdeeld in vele andere muziekstijlen.⁸ Ik wil graag enkele subgenres van rock kort introduceren. In de late jaren zestig ontstonden de eerste art rock liedjes. Art rock die soms ook classical of progressive rock wordt genoemd, was een combinatie van klassieke muziek en keyboard rock. In deze periode verschenen ook de eerste bands die zgn. *underground* muziek speelden. Underground muziek onderscheidde zich van de liedjes die vaak in de media verschenen in de muziekstijl, songteksten enz. Het is belangrijk om te zeggen dat underground geen muziekgenre was, maar een levenshouding. De meest bekende vertegenwoordiger van deze levenshouding is de band The Velvet Underground. De grote en

---

⁷ <https://musictechstudent.co.uk/lessons/history-development-soul-music/>

⁸ <https://yp.scmp.com/entertainment/music/article/108509/brief-history-rock-music-part-one>

ooit bewonderde bands zoals bijvoorbeeld The Rolling Stones of Led Zeppelin begonnen in de jaren zeventig voor een groot publiek te spelen. De bands verdienden veel geld, maar de meeste fans konden zich het niet veroorloven. Als een reactie op deze situatie ontstond punk rock. Punk was een harde en snelle muziekstijl met slechts een paar akkoorden. Er zijn ook andere subcategorieën van punk rock als post-punk, grunge of pop punk die na de jaren tachtig ontstonden. Vooral post-punk leidde tot de *new wave*. Het label new wave werd gebruikt om de minder openlijke punk bands te onderscheiden. De bands die tot new wave behoorden waren bijv. The Cure, New Order of Bad Seeds.⁹

Een belangrijk onderdeel van zwarte populaire muziek uit de jaren zeventig en tachtig was reggae. Het combineert Jamaicaanse folk muziek *mento* en R&B. Er waren drie fasen voor het ontstaan van pure reggae. De eerste fase is *ska*, wat een vrij trage muziek is. Ska volgt *rocksteady* waarbij de nadruk op basgitaar ligt. In de laatste fase ontstond klassieke reggae. De songteksten waren meestal over de maatschappij, politieke situatie en natuurlijk over marihuana.

In de jaren tachtig ontstond ook een subgenre van rock dat ik heel leuk vind. Indie rock is een muziekstijl die steeds actueel is. Natuurlijk heeft vandaag een beetje andere vorm dan dertig jaar geleden en er zijn ook veel meningen dat indie rock dood is. Indie is verkort “independent”. De term indie symboliseert de scheiding van de commerciële muziekscene.¹⁰ Voor indie rock is typische de *DIY* aanpak. *DIY* of *do-it-yourself* betekent dat muzikanten echt aan hun muziek werkten. Ze produceerden hun muziek en gaven hun eigen platen uit. Dit genre ontstond met een concreet idee. Het wilde van de toenmalige muziek verschillen. In indie rock kan bijna elke soort instrument worden gebruikt, maar de meest kenmerkende instrumenten zijn gitaren, bas, drums, synthesizers of keyboard. De meest populaire en echte indie band is The Smiths. In de jaren negentig veranderde de indie muziek en verloor zijn bekoring voor sommige mensen. De tijd gaat vooruit en daarmee ook de dingen om ons heen, zoals muziek.

Disco is een rivaal van rock muziek. Het genre ontstond in de tweede helft van de jaren zeventig. Disco werd een sensatie met de opkomst van het lied *Saturday Night Fever* (Cateforis 2006:184). Dit genre is geschikt vooral voor het dansen. New York was de stad waar disco het populairst was en het werd bijna in elke club gespeeld. De bekende disco

---

⁹ <https://yp.scmp.com/entertainment/music/article/108409/beginners-guide-punk-rock-music>

¹⁰ http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Indie_music

groepen zijn Bee Gees of Village People. Maar de waarheid is dat dit genre ook rock bands beïnvloedde, zoals The Rolling Stones. Hoewel disco simpel is, had het een groot effect op de elektronische en house muziek.

Hip-hop of rap is ontstaan aan het eind van de jaren zeventig. Dit buitengewone genre zich ontwikkelde in Bronx in New York. In de loop van de tijd ontwikkelde rap zich tot een ander subgenre, bijv. *crunk*, *gangsta rap* en anderen. Hip-hop vond inspiratie in de genres zoals funk, soul of jazz. Rap had begon echt succes te hebben in de jaren tachtig. In die jaren kwamen veel innovaties en deze periode wordt ook wel *Golden Age* genoemd (Reese 2017:4). Zowel in Tsjechië als in Nederland behoort hip-hop tot een van de meest beluisterde muziekgenres. Bijna geen muziekgenre behoudt zoveel jaren zo enorme populariteit als rap.

In de late jaren tachtig kwam een grote hit – elektronische dansmuziek. Dit muziekgenre heeft veel andere subgenres als techno, house, drum'n'bass, trance enz. Met de opkomst van computers begonnen mensen ze te gebruiken voor het componeren van muziek. De muziek zelf is erg snel en ritmisch. In tegenstelling tot eerdere muziek is er alleen een persoon die de muziek voor een publiek speelt. Deze persoon noemen wij discjockey of DJ. Elektronische muziek werd altijd in clubs en op festivals gespeeld. Het grootst en tevens het meest populair hedendaags festival van elektronische muziek is Belgische Tomorrowland.

2. De situatie van de populaire muziek in Tsjechië

De twintigste eeuw was voor het Tsjechische volk een eeuw van grote veranderingen. Deze veranderingen lieten hun sporen op het sociale leven en ook op het culturele leven van Tsjechische mensen achter. Tsjechen en Slowaken waren apart niet zo sterk. Daarom ontstond het idee om deze twee kleine naties in één republiek te verenigen. Tsjechoslowakije werd gesticht in oktober 1918. Er waren veel factoren die op de populaire muziek na de jaren zestig een aanzienlijke invloed hadden. Daarom wil ik over fundamentele gebeurtenissen tot de jaren zestig schrijven.

2.1. De Tsjechische populaire muziek tot de jaren zestig

De Tsjechische muziek begon zich na de jaren twintig te ontwikkelen. Het was vooral vanwege de nieuwe technologieën zoals radio-uitzendingen of elektronische audio-opname.

Na het jaar 1918 waren de grammofoonplaten meer en meer bekend en gebruikt. In die jaren kende Tsjechië een grote expansie van de Tsjechische grammofoonindustrie. De beroemde binnenlandse platenmaatschappij was *Ultraphon*. De oorspronkelijke eigenaar van dit merk was het Duits-Nederlands bedrijf *Küchenmeister*. Ultraphon had zijn vertegenwoordiging ook in Tsjechoslowakije. In de eerste helft van de jaren dertig kwam de economische crisis. De Nederlandse ondernemers boden de verkoop van de perserij inclusief de merk en het auteursrecht aan de broers Jan en František Valentini aan. De broers accepteerden dit aanbod ondanks een groot risico. Ultraphon overleefde het dankzij een verhoogd tarief bij levering van de records uit het buitenland (Kotek 1998:21-23).

Een fundamentele rol in het verspreiden van de muziek had de radio- en geluidsfilm. In mei van het jaar 1923 begon de reguliere radio-uitzending (Sczapanik 2008:118). Het grootste deel van een radio-uitzending bestond uit muziek. Via de radio konden luisteraars naar muziek luisteren en niet alleen tijdens live-shows die niet vaak werden gehouden. In het begin waren de meeste luisteraars de mensen met een bredere culturele kennis. Na de economische crisis begonnen naar de radio ook de mensen uit lagere sociale klassen te luisteren. (Kotek 1998:24-28).

De onafhankelijkheid van de staat en de vorming van een nieuw Tsjechoslowaaks leger hadden een grote invloed op de blaasmuziek. Militaire muziek speelde een belangrijke rol bij de ondersteuning van de culturele activiteiten van de grenswachten in het grensgebied van Tsjechoslowakije. In het jaar 1938 bezetten de Duitsers Tsjechoslowakije en dat leidde tot het

ondertekenen van het Decreet tot oprichting van het Protectoraat Bohemen en Moravië. Het verklaarde dat de protectoraatoverheid haar eigen militaire korps kon oprichten om de interne veiligheid te waarborgen. Het aantal leden en bewapening werd door de Reichsregering bepaald. Tegen het einde van 1939 werd het Tsjechoslowaakse leger geliquideerd. Het gereorganiseerde leger bestond uit 12 bataljons en kreeg de naam Regeringsleger. Na de bevrijding van Praag door het Rode Leger werd het regeringsleger geannuleerd en werd het Tsjechoslowaakse leger samen met militaire muziek vernieuwd.¹

Van de late jaren twintig begon de volksmuziek² steeds meer populairder te worden. Deze muziekstijl is specifiek voor elke land. Het repertoire van de Tsjechoslowaakse folklore muziek bestaat voornamelijk uit dansliederen. Er werden nieuwe dansen uit de buurlanden overgenomen en de landelijke en stadscultuur begonnen elkaar te beïnvloeden. De populariteit van dit genre duurt tot vandaag, omdat het zich niet aan modetrends houdt en is verband met de gewoontes.

In de nieuwe staat Tsjechoslowakije heerste vlak van WO I onrust en onzekerheid. De economische crisis in de jaren dertig veroorzaakte werkloosheid en armoede. Deze situatie was een gelegenheid voor de communisten die de leiding van Tsjechoslowaakse republiek wilden nemen. De politieke liederen en propaganda speelden de hoofdrol in hun culturele activiteiten. De communisten benadrukten altijd hun typische revolutionaire verklaringen als beter leven, zekerheid en sterkte van Sovjet-Unie enz. In de tweede helft van de jaren twintig ontstond de beweging *Modré blůzy*. Het kan als *blauwe bloezen* worden vertaald. De beweging had een sterk antidemocratische houding. Ze gebruikten middelen die communistische ideologie bevorderden. De beweging reciteerde literaire werken van de revolutionaire auteurs en zingende revolutionaire liederen (Škoda, Paška 1977:104). Ze verspreidden hun communistische ideologieën door middel van folders of liedboeken.

In Tsjechoslowakije was ook de muzikale productie heel belangrijk. De repertoire en de thematiek werden meer op een intellectueel en links publiek georiënteerd. In de theatergeschiedenis zijn vooral de theaters als *Osvobozené divadlo* en *D 34(-41)* belangrijk.

In mei van het jaar 1939 begon de Duitse bezetting en dat had een grote invloed op de situatie van het alledaagse leven van Tsjechische mensen. Vanwege verschillende komende

---

¹ <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/hudba-v-cechach-a-na-morave>.

² Volksmuziek of muzikale folklore zijn liedjes die nauw verbonden met de gewoontes van het gegeven volk zijn. Het gaat ook om de dansen als polka of wals. Frequente thematiek van de volksmuziek is de liefde of natuur. https://en.wikipedia.org/wiki/Folk_music

verboden was verdere ontwikkeling van de populaire muziek niet zo makkelijk. In de loop van de jaren 1939-1945 ontwikkelde zich alleen swing. Swing was heel belangrijk voor de ontwikkeling van jazz en moderne muziek. Het getto in Terezín was de enige plaats waar echte Amerikaanse jazz werd gespeeld. De enige reden was dat de nazi's dit gebruikten voor propaganda, zodat het protectoraat een gelukkige plek om te leven leek.³

Tijdens de bezetting overheerste de censuur. Het muziek spelen was toegestaan, maar met veel beperkingen. Al spoedig werd de Tsjechische populaire muziek bijna overal verboden.

Het einde van de oorlog maakte verdere ontwikkeling van populaire muziek in Tsjechoslowakije mogelijk. Ondanks dat de muziek tot de helft van de jaren vijftig door de politieke standpunten onderdrukt werd. Er was weer de nadruk gelegd op propaganda liederen, omdat de KSČ⁴ aan de macht kwam. Populaire muziek als swing of jazz werden geweigerd. Deze muziek werd als de muziek van Amerikaanse imperialisme aangeduid. De belangstelling voor jazz en swing kwam weer in de tweede helft van de jaren vijftig vanwege het XX. KSSS congres⁵. Jazz in de tweede helft van de jaren vijftig ging dankzij de politieke vrijstelling vooruit. Hierdoor ontstonden de eerste festivals en werd lokale jazz populair ook in het buitenland (Kotek 2005:20-21).

2. 2. Tsjechische populaire muziek sinds de jaren zestig tot het jaar 2000

2.2.1. Basisgebeurtenissen die de Tsjechische populaire muziek beïnvloedden

Sinds de jaren zestig gebeurden er veel veranderingen. In het jaar 1960 werd de naam van de staat in *Československá socialistická republika* (ČSSR) veranderd. De liberalisatie tijdens de eerste helft van de jaren zestig op het culturele gebied eindigde in het jaar 1968. Bij het nastreven van de hervorming van het politieke systeem vond een revolutie plaats. De revolutie werd beëindigd door de invasie van de vijf legers van het Warschaupact in Tsjechoslowakije. Deze gebeurtenis schreef zich in de geschiedenis als *Praagse Lente*.⁶

---

³ <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura>

⁴ Communistische Partij van Tsjechoslowakije

⁵ Het XX. KSSS congres vond in 1956 plaats. Nikita Chruščov droeg een toespraak voor waarin hij Stalins 'persoonlijkheidscultus' veroordeelde en de misdaden van het Stalin-tijdperk onthulde. Deze toespraak drong in het publiek door. <https://www.tyden.cz/rubriky/lide>

⁶ De Praagse Lente was de poging tot hervorming. De poging om het politieke systeem te hervormen evolueerde in een revolutie die mislukte door een invasie van vijf Warschau-pactlegers in Tsjechoslowakije in 1968. (J. Navrátil, J. Vondrová 1998:1)

Na de Sovjetinvasie en het begin van *normalisatie*,⁷ begon een lange periode van hopeloosheid en depressie in de samenleving te heersen. Onafhankelijke gedachten begonnen door sommige individuen in de jaren 1970 te worden geprobeerd. De maatschappij werd in kleine en geïsoleerde groepen mensen verdeeld. Pas het bekend juridisch proces met de underground muziekband *The Plastic People of the Universe* dwong mensen samen te werken. In de periode van normalisatie werd alle andere muziek verboden dan de muziek die door het politiek regime werd gepropageerd. Deze band wilde deze beperking van de vrije muziekproductie niet accepteren. Dat is waarom ze in conflict kwamen met de communisten. Dit juridisch proces was een impuls voor de oprichting van *Charta 77*.⁸

In 1989 brak de *Sametová revoluce* of fluwelen revolutie uit. De communisten werden omvergeworpen en het hele communistische regime stortte ineen. De revolutie verdiende zijn naam vanwege de probleemloze verloop. Niemand was gewond of vermoord. Het land was weer vrij en kon weer Tsjechoslowakije worden genoemd. Dit duurde tot het jaar 1993.

In 1993 ontstonden twee afzonderlijke republieken – Tsjechië en Slowakije. Sindsdien gingen beide republieken hun eigen weg. De eerste grote en positieve wendingen in de Tsjechische samenleving en economie volgden. Sinds 1992 startte het proces met de naam privatisering en dit betrof elk staatsbedrijf. Privatisering is de oprichting van een eigendomsrechtenstructuur die eerder niet bestond. Tijdens de privatisering werden een aantal winkels, restaurants en kleinere bedrijven en bedrijven overgeheveld naar privébezit (Shepherd 2000:82).

Al deze evenementen hadden een grote impact op de Tsjechische samenleving, Tsjechische muzikanten en hun liederen. Via muziek brachten ze hun meningen en wensen tot uitdrukking, ondanks de bedreigingen die verband hielden met het communistische regime.

---

⁷ De normalisatie betekende vooral verveling, berusting en wanhoop die in de jaren zeventig kenmerkend was voor veel mensen en vooral kunstenaars. Iedereen die het niet eens was met het communistische regime, werd daarvoor gestraft. Mensen werden gedegradeerd, ontslagen, culturele tijdschriften werden gecensureerd of geannuleerd enz. (Bolton 2012:12-13)

⁸ Charta 77 was een burgerlijke impuls die de belangrijkste actie tegen het communisme tot uitdrukking bracht. De leden waren mensen van verschillende beroepen, overtuigingen en religies, maar ze waren verbonden omdat iedereen respect wilde voor basisrechten. <https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/charta-77>

2.2.2. De Tsjechische populaire muziek en haar genres sinds de jaren zestig

De jaren zestig waren compleet verschillend van het vorige decennium. Er was een liberalisering die vooral betrekking had op cultuur en amusement, en dus tevens op Tsjechische populaire muziek. Met de opkomst van een nieuwe generatie werden volwassen zangers door jonge artiesten vervangen met een leeftijd van ongeveer twintig en vaak zelfs jonger. Het theater *Semafor*⁹ speelde een belangrijke rol bij de vorming van nieuwe, jonge zangers. Omdat deze zangers uit een theatrale omgeving kwamen, waren ze in staat om uitdrukkingen, beweging en dans te gebruiken. De muziekproductie versnelde en de zangers begonnen de microfoons in hun handen te nemen. Hierdoor konden ze tijdens het zingen dansen. Waldemar Matuška, Karel Gott en Eva Pilarová voerden bijvoorbeeld een uitstekende combinatie van beweging met de microfoon uit.

Populaire muziek werd een grote hit en het tijdschrift *Mladý svět* reageerde daarop. Aan het eind van 1962 werd de eerste jaar van de competitie *Zlatý slavík* aangekondigd. 797 lezers stemden en Waldemar Matuška won in de categorie zangers.¹⁰ Het succes van de kleine theaters was enorm. Bovendien werden van de liederen ook de eerste muziekvideo's verkocht die toen filmliedereren werden genoemd. Er waren nog andere kleine theaters met auteursliederen, zoals *Večerní Brno* of *Ostrava's Waterloo*, dat een van de meest succesvolle was. Er waren echte sterren zoals Marie Rottrová of Věra Špinarová. Helaas duurde de faam van *Ostrava's* theater niet lang. In 1969 speelde het theater een satirische parodie op de door de sovjets verplichte schoolliteratuur – *Syn pluku*. Mensen werden vermaakt, behalve de aanhangers van het communistische regime. Tien mensen uit het theater moesten naar de rechtbank. Ze werden beschuldigd van opruiing en vijandigheid tegenover de socialistische bestuursvorm. Vier van deze mensen werden veroordeeld.¹¹

---

⁹ Het theaterensemble *Semafor* werd in 1959 opgericht. De oprichters waren Jiří Šlitr en Jiří Suchý. De naam is afgeleid van woorden **SE**dM **MA**lých **FO**Rem. Wij kunnen het vertalen als zeven kleine vormen. Ze wilden aangeven dat ze zich wilden concentreren op meer artistieke genres als jazz, film, dans, komedie, beeldende kunst, poppen en poëzie. Het theater was van cruciaal belang bij de ontwikkeling van Tsjechische populaire muziek. Er weerklonken stemmen van legendes zoals Karel Gott, Hana Hegerová, Waldemar Matuška en vele anderen. <https://www.semafor.cz/minulost-semaforu>

¹⁰ <http://www.ceskyslavik.cz/o-slavikovi/>

¹¹ <https://www.reflex.cz/clanek/colours-of-ostava-colours-2017/80776/divadlo-waterloo-a-proc-nesnasim-komunisty.html>

Afb. 2.1. Karel Gott¹²

De normalisatie vernietigde de jonge Tsjechische cultuur en binnenlandse muziek. In de tweede helft van de twintigste eeuw werden pogingen ondernomen om Tsjechoslowakije te scheiden van de omliggende vrije wereld. Desondanks was er vaak een manier om deze verboden te omzeilen. Populaire muziek uit het buitenland kwam bij de Tsjechen via de import van grammofoonplaten of de afstemming op radiostations uit nabijgelegen staten. Natuurlijk werden er pogingen van de autoriteiten om deze radiostations te onderbreken, maar het was niet mogelijk geweest om dit te bereiken. Jongeren raakten steeds meer geïnteresseerd in buitenlandse populaire muziek. Ze verwachtten van deze muziek meer dan hun ouders. Interesse werd naar een nieuw soort populaire muziek verplaatst, en dat was rockmuziek.

De jongeren in deze rockgroepen zagen hun voorbeeld. Alles wat deze bands zongen en wat ze vertegenwoordigden was erg belangrijk voor deze jonge generatie van supporters. Ze probeerden de bands te imiteren, zowel qua muziek als qua beeld. Voor de jongeren was typisch lang haar. Zelfs deze banaliteit wekte argwaan bij staatsambtenaren. Dat is de reden waarom er frequente conflicten met de openbare veiligheid van de dagelijkse orde waren. Rockmuziek was vooral interessant voor jongeren vanwege het dansen. Er werden veel nieuwe dansstijlen geweest, zoals twist, rock'n'roll of jive. De Tsjechische bands werden door buitenlandse bands geïnspireerd, vooral uit Engeland. De kern van de Tsjechische rockmuziek

---

¹² <http://nc-zpevnik.wz.cz/images4/gott5.jpg>

was daarom drum- en elektrische gitaar. Ontspannen spraak en schreeuwerige zang waren een inherent kenmerk. Voor het heersende totalitaire systeem betekende rockmuziek een bron van immoreel gedrag. Deze muziek was te opvallend en luidruchtig. Tot de helft van de jaren zestig zongen de bands Engelse teksten. Dit alles was tegen het zogenaamde sociaal-educatieve werk. Zelfs rockmuziek is enigszins aangepast aan de omstandigheden. De rock teksten waren toen in het Tsjechisch en waren niet zo provocerend. Deze Tsjechische teksten kregen uiteindelijk een positieve reactie van het publiek en veroorzaakten ook niet zo'n grote en ongewenste aandacht van de staatsveiligheidsdienst (Kotek 1998:326-329).

De beroemdste Tsjechische rock bands waren bijvoorbeeld *Crossfire*, *Komety* of al genoemd *The Plastic People of The Universe* die hun uitvoeringen dan alleen thuis of bij privéconcerten zouden kunnen uitvoeren. De Tsjechische rockband *Olympic* behield de langste plaats. Deze band werkt sinds 1963 en de frontman is Petr Janda. Het vangen van melodieën en teksten was vooral interessant voor jonge luisteraars. De rockteksten hadden meestal liefdesthema en het thema is sinds het midden van de jaren zestig geleidelijk aan het uitbreiden. Een van de bekendste liederen die tot op de dag van vandaag wordt gespeeld is het liedje uit het jaar 1965:

...Nejlepší z těch divnejch nápadů a hůů

Mi dokonale zvednul náladu hůů

Natrhám ti sedmikrásky

Tebe celou s tvými vlásky

Zamknu si na sedm západů

Má drahá dej mi víc

Má drahá dej mi víc

Má drahá dej mi víc své lásky a hůů...

(Olympic, *Dej mi víc své lásky*, 1965)

Na de Sovjetbezetting begonnen jonge mensen sterk door een ander genre beïnvloed te worden en dat is folk en country. Folk kwam uit Amerika. In Nederland was folk populair aan het begin van de jaren zestig, maar in Tsjechoslowakije begon het genre pas aan het einde van de jaren zestig te worden gepromoot. Folk en country begonnen populair te worden in Tsjechoslowakije vooral vanwege het bezoek van de Amerikaanse folkzanger Pete Seeger in het jaar 1964. Zijn uitvoering maakte een grote indruk op de pioniers van deze muziek. Ze ontdekten hoe het Amerikaanse folk echt klonk en hoe het wordt gespeeld. Vanwege de

beperkte selectie van muziekinstrumenten was de 5-snarige banjo een complete nieuwigheid.¹³

Aan het begin van de jaren zeventig werden Tsjechische folklorenzangers in de originele volkskunst geïnteresseerd. Net als in Nederland begonnen sommige Tsjechoslowaakse folkgroepen zich op de Keltisch-Ierse folklore te concentreren. Naarmate de populariteit van folk en country groeide, werd de bekende countryclub *Country klub Praha* opgericht. Club organiseerde een aantal shows en introduceerde een jaarlijks festival genaamd *Porta*. Het werd in 1967 voor het eerst gehouden. Er waren echte sterren van country en tramp muziek zoals *Greenhorns* die later werden omgedoopt in *Zelenáci* of *Rangers* die later *Plavci* werden genoemd.¹⁴ De nieuwe benamingen waren in de jaren zeventig een gevolg van druk van het politieke regime gedwongen. Ambtenaren hielden niet van de Engelse namen van de bands dus veel ervan moesten in het Tsjechisch worden hernoemd. Een andere belangrijke formatie was *Country Beat*. De leider van de formatie was componist en pianist Jiří Brabec. Een aantal populaire zangers werkte met hem samen, bv.: Miki Volek of Nad'a Urbánková. De band werkte ook in het beroemde theater Semafor.

Een andere zeer belangrijke figuur in de Tsjechoslowaakse geschiedenis is de folkzanger Marta Kubišová. Haar zangcarrière eindigde vanwege het heersende communistische regime. In 1969 nam ze het lied *Tajga blues* op dat ze ook zong op het festival *Bratislavská lyra*. Dit lied ontstond als een gedenkteken voor de acht docenten van de Universiteit van Moskou die tegen de invasie van het Warschaupact protesteerden. Zes van hen werden naar werkkampen gestuurd en de andere twee kwamen terecht op gesloten psychiatrische afdelingen. Aan het einde van het lied hief de zanger haar handen op alsof ze met handboeien werden vastgebonden. Daarna had ze een twintig jaar lang verbod op het zingen.¹⁵

Essentieel onderdeel van country en folk waren songteksten. Het onderwerp was sterk verweven met hedendaagse gebeurtenissen. Bovenal diende het volk als onderdeel van een protest tegen het lokale regime. Maar de openheid van de teksten moest al snel veranderen in loutere aanwijzingen. Maar zelfs in de normalisatieperiode handhaafde folk zijn innerlijke vrijheid.

---

¹³ <https://www.idnes.cz/kultura/hudba/>

¹⁴ <http://www.porta-festival.cz/historie-porty>

¹⁵ <http://straysatellite.com/kubisova/>

Afb. 2.2.¹⁶ Marta Kubišová zingt haar lied *Cesta* in het jaar 1968 op het festival Bratislavská lyra.

In de jaren zeventig groeide het kopiëren van buitenlandse hits, omdat het weinig werk en een betere kans op succes inhield. Destijds was de term auteursrecht voor niemand interessant. Publicist en DJ Miloš Skalka zegt over de situatie in die tijd volgend:

*Dat was echt een grote wildernis, niemand vroeg iets, niemand vroeg om toestemming. Het lied werd genomen zoals het was, het werd in het Tsjechisch geschreven, het ging op albums en het feit dat de rechten van iemand zijn, was toen niemand iets kon schelen.*¹⁷

In de jaren zeventig was de situatie in de muziek en vooral in de vrij werk het minst gunstig. Muziek werd alleen ondersteund als het niet in tegenspraak was met het politieke regime. De lokale populaire muziek van de jaren zeventig die toegestaan was, kan in vier groepen worden onderverdeeld. De eerste en omvangrijkste groep is *pop*, die de meest populaire toenmalige zangers omvat als Karel Gott, Václav Neckář of Helena Vondráčková. Een andere groep die al werd genoemd, is *rock*. Er was ook een groep muzikanten die de *jazz* speelden zoals Blue Effect.¹⁸ De laatste groep is de disco die uit het westen kwam.

---

¹⁶ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11229675313-zlata-lyra/315292320220001/>

¹⁷ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11066934013-popstory/215542151320003-zanry-a-styly>

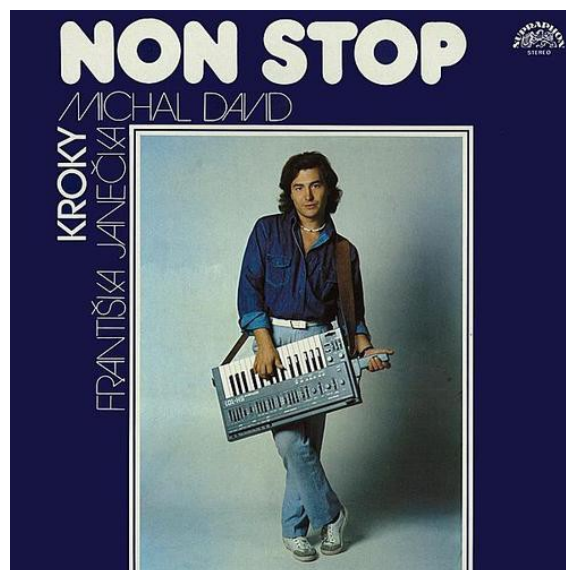
¹⁸ <https://www.novinky.cz/kultura/340246-blue-effect-to-s-big-bandem-rozjede-jako-v-jazzrockovych-sedmdesatkach.html>

Disco was voor jongeren andere ontsnapping uit de realiteit en de lokale diskjockeys waren enorm populair. Deze muziek werkte net als vandaag. Desondanks was het belangrijker voor jonge mensen dan vandaag. Mensen gingen naar disco niet alleen om te entertainen, maar ook om de zorgen van alledag te vergeten. Jeans en glanzende tops - zo kennen we het klassieke tijdperk van disco. Vooral diskjockeys gaven modehits. Een van de grondleggers van de Tsjechoslowaakse disco waren Honza Beneš en Jiří Černocký. Het was echter niet zo eenvoudig om een diskjockey te worden, vooral vanwege de altijd aanwezige censuur. Kandidaten moesten voor examens in het Praagse cultureel centrum slagen, waar ze een licentie voor kregen. Tomáš Krejčí, voormalig diskjockey zei over de situatie in die tijd:

*Elk record dat we wilden spelen, moest in repertoriumbladen worden geschreven en de ambtenaren gingen het willekeurig controleren. Maar ik moest houden van elk nummer dat ik speelde.*¹⁹

De grootste evenementen waren disco's in Lucerna in Praag. De grootste ster van de Tsjechische disco Michal David trad op tijdens deze evenementen.

Aan het eind van de jaren zeventig waren Slowaken vooral succesvol in muziek. Ze bouwden voort op het originele werk en niet op de overgenomen hits. De eerste succesvolle band was Modus. Het werd door componist Ján Lehotský geleid en de zangers waren Miroslav “Meky” Žbirka en Marika Gombitová.

¹⁹ <https://www.novinky.cz/zena/styl/423378-diskoteky-mely-za-socialismu-velke-kouzlo.html>

Afb. 2.3. Michal David op zijn beroemdste LP Non Stop²⁰

Vanaf het begin van de jaren tachtig was het mogelijk om te zien dat zich een nieuwe golf van populaire muziek vanwege de snelle ontwikkeling van disco's begon te vormen. Dit werd veroorzaakt door nieuwe mogelijkheden van elektroakoestiek, andere elektrofoon-instrumenten en synthesizers, maar ook door muziek aan visuele middelen te koppelen. Schijnwerpers, gekleurde rookgassen en contact met het publiek - al deze visuele middelen maakten van rock en pop een soort entertainment-kunstindustrie.

Met deze vooruitgang komt de zgn. Tsjechische New Wave. De Tsjechische New Wave heeft niet alleen muziek beïnvloed, maar ook gebieden zoals literatuur, kunst, film, enz. De eerste Tsjechische bands die dit genre speelden, haalden hun inspiratie uit de opnames van Anglo-Amerikaanse New Wave en punk. De Tsjechische band Jasné Páky werd bijvoorbeeld beïnvloed door de Amerikaanse band Talking Heads. De band vond ook inspiratie op Tsjechische inheemse bodem. We praten over folk muziek vanwege zijn werking aan de rand van de maatschappij. Bovendien was het een onverzettelijk underground en de Tsjechische alternatieve scène van voorgaande jaren. De New Wave en punk richtten zich speciaal tot mensen van 25 jaar oud, omdat ze dit soort muziek als een plezier beschouwden en ze wisten hoe ze ervan konden genieten²¹.

In het voorjaar van 1983 werd in de communistische krant *Tribuna* een artikel gepubliceerd om mensen van new wave en rock muziek te afbrengen. Met dit artikel hebben de communisten de oorlog verklaard aan de New Wave-bands. De auteur van het artikel is fictieve auteur Jan Krýzl.

Primitieve teksten geassocieerd met primitieve muziek, afschuwelijke jurken, provocerend gedrag, obscene gebaren, afwijzing van alle normale, haarverven in groen, blauw, roze, tatoeage van verslaafd kruisen, schilderij gekleurde riemen op het gezicht, enz. Dit werd het resultaat van deze nieuwe wave gebracht. Niet erg esthetisch, en heel vaak schokkend, ook voor de burgers van kapitalistische landen... (...) Hoewel slechts enkele tientallen, voornamelijk jonge en onervaren, amateur-artisten en bands zijn bezweken aan dit 'lokmiddel van sirenes' en

²⁰ <https://www.discogs.com/Michal-David-Kroky-Franti%C5%A1ka-Jane%C4%8Dka-Non-Stop/release/6025786>

²¹ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/>

*aansporing tot 'wereldsheid', kunnen we niet onverschillig blijven over het feit dat sommige bands punkrock of 'nieuwe' wave verspreiden. (...)*²²

(Tijdschrift Tribuna, Een nieuwe golf met een oude inhoud, 1983)

De ironie is dat dit artikel de tegenovergestelde reactie veroorzaakte dan de communisten bedoelden. Zoals gezegd, de meeste van deze bands werden alleen maar hernoemd en bleven spelen. Dankzij dit artikel leerden veel meer mensen over de new wave en dit veroorzaakte de oorsprong van nieuwe bands.

Aan het einde van de jaren tachtig kwam het einde van het communisme en ook nieuws in de populaire muziek. Er was een conflict van genres in de late jaren tachtig. Bands van de tweede generatie Tsjechische punk verzetten zich tegen pop new wave. Maar de stijl die de nieuwe pop wave opzij duwde, werd heavy metal genoemd. De voorganger van deze stijl was hard rock, maar het werd na een zeer korte tijd door heavy metal vervangen. Net als voorgaande muziekgenres van populaire muziek, beïnvloedde dit genre mensen en hun dagelijks leven. De hippies look in de vorm van kralen, corduroy en belle broek werd door zwart leer vervangen. Een echte metal fan is bijna hetzelfde als een jonge punker: hij houdt niet van mainstream rock en wil er anders uitzien dan andere mensen.²³ De meest voorkomende onderwerpen van heavy metal-teksten zijn seks, mystiek en geweld en het volume is hier belangrijk. Toch is het niet gemakkelijk om de kwaliteit heavy metal te maken. Tsjechische heavy metal werd voornamelijk door buitenlandse bands geïnspireerd. De beste Tsjechische band is ongetwijfeld de band Arakain die nog steeds vandaag werkt.

Aan het einde van de jaren tachtig begonnen oude gewoonten zich terug te trekken, wat met name de zgn. normalisatie pop beïnvloedde. In die tijd kwamen de rockartiesten naar de top. In Tsjechië nam de belangstelling voor bands toe van een nieuwe pop toe, zoals Žentour of Lucie. De band Lucie maakte de overgang van totalitarisme naar het begin van het Tsjechische kapitalisme en werd de meest succesvolle rockband in Tsjechië. Hun liedjes waren verbazingwekkend geschreven en bandleden waren sekssymbolen van hun tijd. Als gevolg daarvan was de band een ideale kandidaat voor de media.²⁴ In 1990 viel de band uit elkaar. In 2010 zei een van de bandleden in een interview dat de splitsing van de band door

---

²² https://www.lidovsky.cz/redakce/nova-vlna-se-starym-obsahem.A080327_172401_in_redakce_fho

²³ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/80-leta/hard-rock-heavy-metal/clanky/>

²⁴ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/1556-lucie/>

drugs, met name cocaïne was veroorzaakt.²⁵ In 2013 is de band eindelijk herenigd en speelt ze vandaag.

Eerder verboden muziek begon de Tsjechische Republiek binnen te stromen. De regalen van Tsjechische muziekwinkels werden met platen van westerse pop en rock gevuld. Eerder onbekende buitenlandse artiesten waren op televisie te zien en er waren meer programma's met westerse bands. De hard & heavy band Kabát, die tot op de dag van vandaag beroemd is, heeft ook de aandacht getrokken. In de jaren negentig ontdekte de Tsjechische populaire muziekszene een nieuwe muziekstijl – rap.²⁶ Typische thema's waren kritiek op politici, menselijke onverschilligheid of polemieken over het leven. Deze songteksten een groot aantal luisteraars aantrok. Als de pionier van de Tsjechische rap wordt PSH beschouwd, maar de mediaster werd de groepering Chaozz. In 1996 brachten ze hun eerste album uit dat dag na dag een fenomeen werd. Chaozz legde de basis voor de verdere ontwikkeling van de Tsjechische rap, die sinds 2000 verder werd ontwikkeld.

In de jaren negentig probeerden veel Tsjechische bands de Amerikaanse en Engelse popcultuur te imiteren. Aan het einde van het decennium kwamen de eerste boy-bands en girl-bands op de voorgrond. De Tsjechische groep Holki probeerde de Spice Girls groep te imiteren en Lunetic leek zoiets als de Tsjechische Backstreet Boys. De meeste van deze bands werkten niet lang. Veel zangers probeerden een solocarrière te beginnen, maar zonder succes.

Aan het einde van het millennium kwam een golf van nostalgie. Mensen begonnen oude “goede” tijden te missen. Oudere liedjes uit de jaren zestig en zeventig begonnen op de radio te spelen. In 1996 werd de zang competitie vernieuwd met een nieuwe naam Český slavík. Vooral de muzikanten uit normalisatietijden scoorden in de top tien zoals Olympic, Karel Gott of Lucie Bílá²⁷.

De jaren negentig in de Tsjechische populaire muziek kan in één woord worden vastgelegd – oververzadiging. Na de revolutie was iedereen weer vrij en iedereen kon muziek maken zoals hij wilde. Er ontstonden allerlei nieuwe genres, subgenres en veel mensen probeerden in te breken in de muziekszene. Met de komst van computers werd de muziek steeds meer aangepast en de Tsjechische populaire muziek werd voor een moment opzij

---

²⁵ <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/53548/zazracny-navrat-kapely-lucie.html>

²⁶ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11066934013-popstory/215542151320003-zanry-a-styly>

²⁷ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11066934013-popstory/215542151320003-zanry-a-styly>

geduwd. De muziek was niet meer zo eerlijk als voorheen en de scheidslijn tussen de commerciële popcultuur en de onafhankelijke scène was aan het verdwijnen.

Na deze periode van oververzadiging werd de situatie weer kalmer en na het millennium was er weer ruimte voor het oprichten van nieuwe Tsjechische muziekgroepen.

3. De situatie van de populaire muziek in Nederland

De twintigste eeuw bracht grote veranderingen op het gebied van muziek ook in Nederland. Het Nederlandse muziekleven in de twintigste eeuw werd steeds meer een internationale fusie. Vooral de invloed van Afrikaanse-Amerikaanse muziek wordt dominant. De eerste radio-uitzendingen, het begin van de platenindustrie en de geluidsfilm – al deze evenementen hebben een grote rol gespeeld in de ontwikkeling en verspreiding van populaire muziek, zowel in Tsjechië als in Nederland. Hoewel Tsjechië en Nederland een geschiedenis hebben waarin veel dingen verschillen, evolueerden veel dingen op dezelfde manier. Populaire muziek werd in beide landen aan grote beproevingen blootgesteld, die ze heeft overwonnen.

3.1. De Nederlandse populaire muziek tot de jaren zestig

Evenals in Tsjechië kwam de radio-uitzending vrij snel van Amerika naar Nederland. Het was in Nederland waar voor de eerste keer in de wereld een muziekprogramma werd uitgezonden. Luisteren naar de radio werd al snel een dagelijkse gewoonte waarin het hele gezin samenkwam. In slechts vijf jaar tijd is het aantal radio's in huishoudens gestegen van 50.000 naar 560.000 (J.v.d. Plas 2008:12-13).

In de jaren twintig kwam swing in Nederland aan. Deze dansmuziek kwam hier dankzij het optreden van het ragtimeorkest van John Philip Sousa. Mensen vielen snel door dit soort muziek heen. Al in 1924 werd in Rotterdam een plek geopend waar mensen plezier gingen maken en vooral dansen – Dancing Pschorr. Het duurde niet lang voordat soortgelijke plaatsen in heel Nederland opdoken. De beroemde Nederlandse jazz- en dansmuziekorkest The Ramblers werd door deze zwarte muziek geïnspireerd. Ondanks populariteit vonden sommige mensen zgn. negermuziek schandalig. Vooral mensen zoals politici en kerkleiders. Terwijl andere mensen vonden dat er niets aan de hand was, intimideerden ze mensen en beweerden ze dat er een risico op seksueel misbruik was. Met de komst van de Tweede Wereldoorlog kwamen er verboden die ook dit soort muziek omvatten. Zoals in Tsjechië was swingdansen en alles wat naar zwarte muziek neigde verboden (J.v.d. Plas 2008:17-18).

Vanwege de heersende Duitse propaganda werden veel Joodse leden van de orkesten uitgesloten. Net als in Tsjechië was alle Joodse, Engelse en Amerikaanse muziek verboden. De ontwikkeling van muziek stopte jarenlang.

Na de oorlog was er in Nederland een groot feest. Nederland was door het Engelse, Canadese, Amerikaanse en Poolse leger bevrijd. Daarom werden vooral Engelse en Amerikaanse liederen gespeeld. In die tijd kwamen de Hawaiian-bands op de voorgrond. Hawaiian muziek kwam voor de oorlog via Nederlands-Indië naar Nederland. Vertegenwoordigers van deze exotische muziek hebben instrumenten gespeeld zoals de hawaiiangitaar en ukelele, die kenmerkend zijn voor het land van herkomst. Het was iets heel anders en nieuws. De Hawaiian swing was eigenlijk het enige genre dat tijdens de oorlog niet was verboden, maar het mocht niet als jazz klinken. Uiteindelijk creëerde deze kenmerkende muziekstijl zijn eigen genre Nederhawaiian. De meest populaire Hawaiian- band was Kilima Hawaiians (L.P. Grijp 2001:675-679).

Afb. 3.1. Kilima Hawaiians¹

Een andere grote ster van de Nederlandse populaire muziek is ongetwijfeld Eddy Christiani. Hij was al vóór de oorlog beroemd. Tijdens de oorlog verboden de Duitse bezetters zijn lied *Ouwe Taaie*, omdat ze te veel naar Amerika wees. Tijdens zijn reis naar Amerika ontdekte hij dat het niet genoeg was om een goede stem te hebben, maar dat de beweging op het podium erg belangrijk was. Ook daar kende hij diepgegaand de hit die rock 'n' roll was. Terwijl Amerika snel vooruitging, duurde het enige tijd in Europa om de lokale economie en levensstijl op een vergelijkbaar niveau te krijgen. Jongeren waren gefascineerd door alles wat uit Amerika kwam. Zelfs in Nederland zijn jongeren geïnspireerd door sterren uit de

---

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=Ksl3ArpXGJQ>

muziekwereld en zijn nieuwe labels gemaakt voor groepen jongeren als *nozems* en *pleiners*². Rock 'n' roll verspreidde zich pas in 1956 door Europa (J.v.d. Plas 2008:21-23).

In Nederland begonnen de eerste rock 'n' roll bands zich te vormen. Veel leden van die bands speelden al in eerder genoemd Hawaïaan-groepen. Uit hawaïaan ontstond een nieuw muziekgenre genaamd *indorock*. Indorock is een mengeling van Indonesische en Westerse muziek met roots in *Kroncong*³. De eerste beroemde Indobands waren bv. The Black Dynamites of The Blue Diamonds. De pioniers en sterren van rock'n'roll in Nederland werden The Tielman Brothers, gebroeders geboren in Nederlands-Indië. De band werd door zanger en briljante gitarist Andy Tielman geleid. Hun muzikaliteit, geloofwaardigheid en energie gaven hen een unieke positie en er was niemand om ze te overwinnen. Ze hadden geweldige optredens op het podium die duizenden mensen wilden zien. Een favoriet lied was het nummer *Rollin' Rock*, waarin de hele band hun instrumentale vaardigheden vertolkte. Hun grote succes was het optreden tijdens de wereldtentoonstelling Expo 58 (L.P. Grijp 2001:675-

677).

Afb. 3.2. The Tielman Brothers⁴

The Black Dynamites uit Haag waren de eerste vertegenwoordigers van professionele indo-rock en ze ook als eerste indo-rockgroep naar Duitsland als beroepsmuzikanten

---

² Deze termen verwijzen naar een groep jongeren die problematisch en zelfverzekerd is. Typerend voor hen was kleding zoals een spijkerbroek en een leren jas. Ze werden door de sterren van de Amerikaanse film geïnspireerd zoals James Dean. Deze jeugdcultuur had, anders dan jongerenculturen als de Provo's of hippies, geen politiek manifest of doelgerichte boodschap. Ze wilden zich amuseren, rondhangen en op hun brommertje rijden. <https://historiek.net/nozem-nozems-betekenis>

³ Het is de naam van een klein ukulele-instrument en een Indonesische muziekstijl. <https://keroncongsoalo.wordpress.com/about/what-is-keroncong/>

⁴ <http://www.udiscovermusic.nl/stories/>

vertrokken. De band bestond uit twee broers Riem en Ruud de Wolff. In die tijd werden veel bands door de Amerikaanse hits geïnspireerd. Destijds kende de Amerikaanse Everly Brothers in Nederland nog niemand. Daarom slaagden ze er in om een remake van hun nummer te maken, wat meteen aansloeg. Ze verkochten een groot aantal records. Maar omdat het een remake was, was niet iedereen in de platenindustrie enthousiast over dat. De broers lieten zien dat ze een echt talent hebben en brachten geweldige nummers uit. Hun liedje *Ramona* heeft ze zelfs in het buitenland beroemd gemaakt. In de jaren zestig keerden Nederlandse bands zich tot de Britse beatmuziek en dat was ook het einde van indorock in Nederland (G. Scott-Smith 2009:1053).

3.2. Nederlandse populaire muziek sinds de jaren zestig tot het jaar 2000

3.2.1. Basisgebeurtenissen die de Nederlandse populaire muziek beïnvloedden

Sinds de jaren zestig bloeien Nederland en de hele economie weer. De oude conventies verdwenen geleidelijk en de situatie in de samenleving veranderde. Het hoofddoel van het huwelijk was niet meer om kinderen te krijgen. Er werd ook steeds meer over seks gesproken en over de seksualiteit in het algemeen.

Westerse landen beleefden aan het einde van de jaren zestig een moment van verzet tegen de politieke situatie. Evenementen zoals de studentenrevolutie in Frankrijk of de Praagse Lente werden in de geschiedenis vastgelegd. Jongeren begonnen een vrije houding aan te nemen en in die tijd ontstond Amsterdamse Provo-beweging. Het was een protestbeweging die tegen de traditionele sociaal-culturele, militarisme en burgerlijke waarden was. De beweging hield opstandige acties in de publieke ruimte. Zij wilden de maatschappij hervormen middels een kalme revolutie. Provo aanzienlijk beïnvloedde de popcultuur en populaire muziek⁵.

Belangrijke gebeurtenis is de oprichting van EGKS en later de Europese Unie. In 1952 richtte Nederland, samen met vijf andere staten die België, Frankrijk, Italië, Luxemburg en West-Duitsland waren, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) op. De EGKS ontwikkelde zich in de loop van de tijd tot de Europese Unie⁶.

---

⁵ <https://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/42845/provo.html>

⁶ <https://www.government.nl/topics/european-union/the-netherlands-eu-member-state>

Sinds 1966 ontstonden er veel nieuwe politieke partijen in Nederland. Tot macht kwam een progressief kabinet met de politieke partijen als D66, PPR en PvdA. Jongeren moesten weer naar school en veel mensen kregen onderwijs. Er kwamen en gingen veel regels met betrekking tot werk en seksualiteit. Alles was heel openlijk besproken. Homoseksualiteit werd een geaccepteerd sociaal fenomeen en in 1971 werd de juridische belemmering weggenomen⁷.

Nederland maakte grote sociale en culturele veranderingen door. Een goed voorbeeld is snelle *ontzuiling*⁸. Dit leidde tot een gescheiden onderwijs en afzonderlijke televisie-uitzendingen voor katholieken, protestanten, socialisten en liberalen. Jongeren accepteerden de traditionele moraal niet en drongen aan op sociale verandering in zaken als vrouwenrechten, seksualiteit of milieukwesties. Al deze culturele en sociale transformaties kwamen ook tot uiting in kunst en muziek.

De oliecrises in het jaar 1973 en de tweede in 1979 overkwamen aanzienlijk het leven in Nederland. De stijgende van olie prijzen zetten de Nederlandse economie in een lastige positie. Daarom moest het Kabinet-Van Agt I bezuinigen op lonen en uitkeringen. Toenemende werkloosheid en rusteloosheid hadden een grote invloed op een nieuwe generatie jonge mensen en hun muziek.

3.2.2. De ontwikkeling van de Nederlandse populaire muziek en haar genres sinds de jaren zestig tot het jaar 2000

De komst van The Beatles in 1964 naar Nederland was een sleutelmoment in beatmuziek. Hoewel ze playback zongen, maakten ze een onvergetelijke indruk op het publiek. De grootste supporter was de nieuwe generatie die na de Tweede Wereldoorlog werd geboren, zgn. babyboomers. Jongeren hadden genoeg geld om een platenspeler en nieuwe platen te kopen. Een andere wereldband kwam in hetzelfde jaar naar Nederland. In hetzelfde jaar kwam een andere wereldband naar Nederland – The Rolling Stones. De fans waren zo vervoering dat ze de hal verwoestten en de band kon niet met hun optreden doorgaan (J.v.d. Plas 2008:33-35).

Beatmuziek breidde snel uit en de jonge bevolking begon de nodige muziekinstrumenten te verwerven en hun eigen beat-bands te creëren. Aanvankelijk

---

⁷ <https://kunst-en-cultuur.infonu.nl/geschiedenis/72635-veranderingen-in-de-jaren-60.html>

⁸ Het afnemen van de invloed van de zuilen in de Nederlandse samenleving. Het ging om een explosieve welvaartsgroei en een proces van secularisatie. <http://www.encyclo.nl/lokaal/10337>

probeerden de bands alleen de nummers te imiteren. In de loop van de tijd toonden veel van hen de nodige creativiteit. Dankzij dit begon een aantal van de lokale bands hun eigen liedjes te schrijven en kwam op de voorgrond.

Vóór de beatmuziek kwamen de lokale muzikanten of vaak Duitse muzikanten op de hitlijsten in Nederland. Tussen 1956 en 1964 bekleedden artiesten zoals Anneke Grönloh, Gert Timmerman en Willeke Alberti topposities. Nummers met Engelse teksten kwamen niet zo vaak voor in de hitlijsten. In 1964 veranderde de situatie en er waren meer dan vijftien nummers van de Beatles in de hitlijsten en vier van The Rolling Stones van september. Sinds juli 1964 hebben The Beatles lang hun top tien-positie behouden (L. P. Grijp 2001:704-705).

Hitlijst, 11 JULI 1964⁹

1	1 CAN'T BUY ME LOVE	Beatles
2	4 DE WINTER WAS LANG	Willeke Alberti
3	3 VOUS PERMETTEZ MONSIEUR	Adamo
4	7 ALL MY LOVING	Beatles
5	-- LONG TALL SALLY	Beatles
6	2 CONSTANTLY	Cliff Richard
7	5 QUAND LES ROSES	Adamo
8	6 LA MAMMA	Corrie Brokken
9	8 NON HO L'ETA PAR AMARTI	Gigliola Cinquetti
10	-- HELLO DOLLY	Louis Armstrong

Met een enorme toename van de belangstelling voor beatmuziek groeide ook het streven van de platenmaatschappijen naar het opzoeken van Nederlandse beatbands. De eerste groep die zgn. *nederbeat* speelde, waren The Motions uit Den Haag. Zij waren de eersten die een platencontract sloten. Dit aanbod kwam van het platenbedrijf Havoc. In 1965 scoorde deze groep met hun liedje *Wasted words*.

Een andere zeer succesvolle beatgroep waren The Golden Earrings die ook uit Den Haag kwamen. Bijna elk nummer is meteen een hit geworden. De auteur van alle liedjes is het duo George Kooymans en Rinus Gerritsen. Vele populaire beatbands kwamen uit Den Haag. De stad, voorheen bekend als het centrum van Indorock, werd plotseling de hoofdstad van *nederbeat* genoemd. In 1966 werden de topnummers meestal door degenen

---

⁹ <http://www.hitsallertijden.nl/hitdossier60/hitparade/nederland/>

gerangschikt die beatmuziek speelden. Onder de meest populaire artiesten van de nederbeat waren The Motions, The Golden Earrings, The Outsiders of Boudewijn de Groot (L. P. Grijp 2001:704-705).

In de loop van de tijd waren veel veelbelovende vertegenwoordigers van de nederbeat ook in Amsterdam. The Outsiders waren een van hen. Hun meest succesvolle periode was tussen 1965 en 1967. Op het tweede Rolling Stones-concert in Nederland werden The Outsiders als openingsact geselecteerd. Dit betekende een grote verandering voor hen en begon hun muzikale carrière. Hun grootste hits zijn *Monkey On Your Back* of *Summer Is Here*.

The Tee-Set brak ook vrij snel door. Hun eerste nummers werden door Robbie van The Motions geschreven. Later kwamen nieuwe leden naar de band en zij schreven hun eerste eigen hits als *Don't You Leave*. Vanwege onenigheden viel de band een tijdje uiteen, maar al snel kwamen ze weer bij elkaar. In 1967 richtten ze hun eigen platenlabel op. Dit loonde omdat ze onafhankelijk waren en regelmatig op de hitlijsten raakten. The Shoes en hun liedje *Standing And Staring* werden dankzij de steun van Radio Veronica beroemd. The Shoes werd gekenmerkt door de zwart-klinkende stem van de zanger Theo van Es (J.v.d.Plas 2008:39-40).

Afb. 3.3. The Golden Earrings¹⁰

---

¹⁰ <http://members.ziggo.nl/casper.roos/story60.html>

Politiek speelde altijd een belangrijke rol in muziek. Na de moord op de Amerikaanse president John F. Kennedy werden veel mensen en hun kijk op de betere wereld getroffen. Zwart in Amerika werden nog steeds niet als gelijkwaardig behandeld, en dit alles werd in de muziek weerspiegeld. Jonge mensen begonnen met het stellen van kritische vragen en meningen. In Nederland werden nummers als *Welterusten Meneer De President* van Boudewijn de Groot en *Ben Ik Te Min* van Armand gemaakt als antwoord op deze situatie. De hit was al genoemd nummer *Wasted Words* van The Motions (J.v.d. Plas 2008:40).

Mijnheer de president, welterusten.

Slaap maar lekker in je mooie witte huis.

*Denk maar niet te veel aan al die verre kusten
waar uw jongens zitten, eenzaam, ver van thuis.*

*Denk vooral niet aan die zesenvieftig doden,
die vergissing laatst met dat bombardement.*

*En vergeet het vierde van die tien geboden
die u als goed christen zeker kent...*

(Boudewijn de Groot, *Welterusten Meneer De President*, 1965)

De reeds genoemde protestbeweging Provo's was nauw verwant aan beatmuziek. Ze organiseerden ludieke acties met de concerten. Bij deze evenementen benadrukten ze de strijd tegen de militarisme en autoritaire maatschappij. Hun belangrijkste werkplek was Amsterdam, waar ze een avondevenement met de naam Provadya?¹¹ organiseerden. Het programma omvatte concerten, lichtshows en experimentele films. Deze avonden genoten grote populariteit en soortgelijke evenementen begonnen in heel Nederland te worden gehouden. Amsterdam werd het Europese hippiecentrum. Er optraden groepen zoals Moonspinner, CCC, Modesty Blaise en Silence¹².

Na 1965 ontwikkelde zich de folk muziek in Nederland. In 1967 werd het eerste folkfestival georganiseerd in Utrecht waar alleen buitenlandse deelnemers deelnamen (L. P. Grijp 2001:727). Nederlandse folk werd sterk beïnvloed door Amerikaanse folk, vooral gericht op "revival" van volksliederen. Hoewel folk zich tot Ierse en Keltische volksballaden en dansliederen wendde. Net als in Amerika kwam het volkspubliek voornamelijk uit

---

¹¹ Pro- was afgeleid van een muzieksociëteit in Amsterdam en Vadya was Sanskriet (=oude Indo-arische taal) voor muziek. Het vraagteken symboliseerde het experiment.

¹² <https://onh.nl/verhaal/provadya-gevolg-van-onbehagen-en-verlangen>

studenten en intellectuele kringen en ook de liedjes werden meestal in het Engels gezongen. Maar dit in veranderde in de loop van de tijd en de belangstelling voor folk van Nederlandse afkomst steeg. Nederlands werd eind jaren zeventig door Nederlands en zelfs dialecten vervangen. Tot de folkbeweging behoorden bv. Alfred den Ouden, Wannes Van de Velde of Walter De Buck.

Aan het einde van de jaren zestig kwam een softere muziek soort die als palingpop werd aangeduid. De term werd door Joost den Draayer gelanceerd. Hij was een deejay van de bekende Radio Veronica. De bekendste vertegenwoordigers van palingpop waren The Cats. Deze band kwam uit Volendam en zong Engelse ballades die melancholie, romantiek en sentiment combineerden (W. Frijhoff, M. Spies 2004:411). In het begin leken hun nummers erg op klassieke beatmuziek, omdat de hoofdvocals door de zanger Cees Veerman werden gezongen die een karakteristieke stem voor beatmuziek had. Bij hun nummer *Times Where When* werden de hoofdvocals door Piet Veerman gezongen, omdat hij voelde dat het meer bij zijn stem paste. Het was een goede beslissing, omdat het nummer scoorde in de top 3. Hun andere en grotere hit was het nummer *Lea* uit 1968. Het nummer is over hun 20-jarige Lia wie vanaf het begin een grote fan van the Cats was en kwam naar elke concert. Lia overleed bij een zwaar auto-ongeluk. Arnold werd door de ramp erg geraakt. Daarom schreef hij er een lied over. In 1968 stond *Lea* op nummer 1 in de Nederlandse hitlijst¹³.

Sinds 1969 begon het oorspronkelijke karakter van beatmuziek te veranderen en tussen de jaren 1964 en 1970 veranderde de muziek enorm. Muziek veranderde van romantische en sentimentele naar veel wilder en luidere muziek. Dankzij narcotica zoals hasj, marihuana, LSD en heroïne, begonnen musici met het creëren van relatief vormloze, lange nummers die vaak door middel van improvisatie werden gemaakt. Zo komt de term *psychedelica*¹⁴. Paar schilders Marijke Koger en Simon Posthuma schilderden in een psychedelische stijl en ze zijn de auteurs van vele covers van LP's, zoals *Picknick* van Boudewijn de Groot. Een heel wilde band in die tijd was Group 1850. Ze gebruikten een groot aantal verschillende drugs. Een van zijn meest succesvolle albums is *Agemo's Trip To Mother Earth*. Ze gaven nog een album uit en dan hadden ze vijfjarige pauze om genoeg materiaal te verzamelen voor een volgend

---

¹³ <https://www.nporadio2.nl/song/37370/lea>

¹⁴ Psychedelic van een drug veroorzaakt effecten op de geest, zoals gevoelens van diep begrip of ongewoon sterke ervaringen van kleur, geluid, smaak en aanraking. Psychedelische kunst heeft heldere kleuren en vreemde patronen van een type dat kan worden ervaren door psychedelische drugs te nemen. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/psychedelic>

album. Maar het was te laat omdat concurrerende bands zoals Dragonfly en The Zipps verschenen (J.v.d. Plas 2008:51-53).

Afb. 3.4. Cover van de LP van Boudewijn de Groot¹⁵

In de muziek van de jaren zestig werden muzikanten ook geïnspireerd door Amerikaanse zwarte muziek, vooral blues. De bekendste band die de platen geïnspireerde door blues uitgaf, waren The Cuby + The Blizzards. De basissen kwamen van de elektrische Chicago blues die in Nederland bekend was door Britse bands als The Rolling Stones of Yardbirds. Cuby bedacht een volledig onderscheidende blues-variant. Eind jaren zestig was rhythm & blues erg populair in Nederland. Heel populaire waren ook The Binstangs, Rob Hoeke Rhythm & Blue Group of Livin' Blues (W. Frijhoff, M. Spies 2004:411). Er werd ook Nederlandstalige bluesalbum *Dit Is Wat Ik Wil* door André Hazes opgenomen. Zijn populariteit steeg heel snel en hij is nog vandaag onvergetelijke persoon in Nederlandse muziek wereld.

Beat, psychedelica en blues werden door rock vervangen. In 1969 zet Jan Akkerman de groep Brainbox op. Hij wilde niet meet beatmuziek spelen en hij vond zijn interesse in bebop. Bebop is het experimenten en improviserend spelen. De bedoeling was om hardrock te spelen die een melodie en heavy combineert. De groep Brainbox werd door Led Zeppelin geïnspireerd. In de jaren zeventig kwamen meer en meer rockband, zoals Blue Planet, Cobra

---

¹⁵ <https://www.bol.com/nl/p/picknick/1000>

of Cosmic Dealer die een groot succes met zijn album *Chrystallization* had. Ook de beroemde The Golden Earrings begonnen een verschillende muziek te maken in vergelijking met hun vroegere beatnummers. Aan het einde van de jaren zestig hernoemen ze naar Golden Earring, omdat ze na het bezoek aan Amerika zagen hoe belangrijk is om een goed klinkende naam te hebben. Ze waren sindsdien een rockband (J.v.d. Plas 2008:58-59).

Eind jaren zestig ontstonden veel internationale nummers die nummer één waren. Het grootst succes was het nummer *Venus* van Shocking Blue die het Amerikaanse nummer één was. Andere internationale hits waren *Little Green Bag* en *Ma Belle Amie* van de George Baker Selection en Tee-Set.

Veel rock bands begonnen de elementen uit de klassieke muziek te gebruiken. De Haarlemse groep Ekseption gebruikten was een van de eerste bands die met een andere methode kwam. Ze combineerden rockritmes met beroemde klassieke composities, zoals Beethoven of Bach (W. Frijhoff, M. Spies 2004:415). De beroemdste symfonische rockband was Earth & Fire. De band Earth & Fire was een antwoord op de vroege Pink Floyd. Hun lp's hadden een groot succes. Veel hard werken en het optreden in clubs verdiende de groep een reputatie als een groep met een individueel geluid. De grootste hit van deze band was het lied *Weekend* dat in hele Europa in top 10 scoorde. In het midden van de jaren zeventig begon de creativiteit van de band af te nemen en de band ging in de jaren tachtig uit elkaar.

Jan Akkerman richtte na Brainbox een andere populaire band op – Focus. Hun eerste album is een mengeling van folk, jazz en rock. Het meest populair nummer van deze album is *House Of The King*. Bij dit nummer lieten ze zich door de Britse band Jethro Tull inspireren. Hun album *Focus II* maakte hen echte faam. Op het album mengen ze geweldige uitvoeringen van muzikanten. Het is vooral de uitvoering van de geweldige gitarist Jan Akkerman of het bewonderenswaardige fluitspel door Thijs van Leer. Door jaloezie onder de bandleden J. Akkerman en Van Leer ontstonden er steeds meer conflicten. J. Akkerman werd in 1976 uit de band gezet en dat het eind van groep Focus (J.v.d. Plas 2008:73-76).

Nederlandse media namen rockmuziek van hier heel positief waar, vooral radiozenders Noordzee en Veronica. Hierdoor kregen zelfs geheel nieuwe, onbekende bands een kans, zoals The Walkers, Think Tank, Dizzy Man's Band en meer. Radiozenders speelden sinds 1960 een grote rol in het verspreiden en de ontwikkeling van populaire muziek. Radio Veronica was de eerste radiozender die populaire muziek begon te spelen. Veronica was zeezender die werkte vanaf een boot die op de Noordzee rondvoer. De wettelijkheid van de zender werd sterk betwijfeld, maar ze konden de Nederlandse omroepwetgeving te omzeilen,

omdat de uitzendboot in internationale wateren bleef.¹⁶ De opkomst van concurrentie zeezender Radio Noordzee brak de concurrentiestrijd tussen beide zeezenders uit. De situatie escaleerde in 1971 toen een bomaanslag op het zendschip van Radio Noordzee werd gepleegd. Achter deze aanval stond de directeur van Veronica Bull Verwey. De overheid wilde de activiteiten van de zeezenders beëindigen. Na een juridisch proces werd het Verdrag van Straatsburg in 1974 goedgekeurd waarmee het uitzenden vanaf zee werd verboden en beide zeezenders moesten op 31 augustus 1974 stoppen met uitzenden. Met het einde van commerciële radio's begonnen de Nederlandse muzikanten zich zorgen te maken over wat er daarna zou gebeuren. Na de afschaffing van de zeezenders nam het aandeel Nederlandse muziek af. Pas in de jaren negentig, toen er nieuwe commerciële radiozenders werden opgericht, was er weer gelegenheid voor lokale muziek (J.v.d. Plas 2008:83-85).

Eind jaren zeventig waren populair twee genres: disco en punk. Disco is een mengeling van zwarte muziek – soul en funk. In de jaren zeventig scoorden in de Nederlandse hitparade artiesten als George McCrae of The Three Degrees. De Amerikaanse discoalbums werden productioneel heel kwalitatief. Daarom duurde het voordat Nederlandse disco met Amerikaanse disco vergelijkbaar was. De eerste van de succesvolle groepen was Luv'. Luv' bestond uit drie mooie dames die aandacht trokken aan. De nummers *You're The Greatest Lover* en *Trojan Horse* waren nummer één zowel in Nederland als in het buitenland. Hun roem duurde niet lang en ze vielen na drie jaar uit elkaar¹⁷.

Groepen jonge, aantrekkelijke meisjes bleken erg populair bij luisteraars. Veel producenten begonnen veelbelovende jonge meisjes samen te stellen en dit bracht sommigen wat succes. Daarom werden er in de komende jaren andere meisjesgroepen samengesteld, die de aandacht van het publiek hebben getrokken, vooral in hun uiterlijk. Andere bekende groepen zijn Doris D & The Pins, Mai Tai of Stars On 45 die een groot succes had.

---

¹⁶ https://www.npo3.nl/zeezender-radio-veronica/31-08-2018/POMS_AT_13083296

¹⁷ <https://www.shownieuws.nl/video/clips/2014/lots-luv-de-successtory-van-de-meidengroep-boekvorm/>

Afb. 3.5. Luv'¹⁸

In de midden van de jaren zeventig begon in de rockmuziek een kloof tussen twee generaties te zijn. De generatie die bij bands opgroeide als Beatles en Rolling Stones, werd door een nieuwe generatie vervangen. Jonge mensen waren vooral geïnteresseerd in groepen die spectaculaire shows maakten met explosieven en stripteadanseres. De nieuwe tieners speelden hard rock of punk.

De economische crisis veroorzaakt door de tweede oliecrisis voortduurde eind jaren zeventig en de jeugdwerkeloosheid steeg. Het had de invloed ook op de Nederlandse punkmuziek. Protesten, onrust en drugs verharde de jongeren. De jeugdcultuur in Nederlands is nog een uitvloeisel van de hippies, provo, en van flowerpower. Als de economische voorspoed van de jaren zestig zichtbaar begon af te nemen, werden de idealen van die hippiegeneratie onder druk geweest. In die tijd was punk een soort bevrijding van de negatieve effecten. Punk was speedy, simpel en hees. Live-punk werd voor het eerst in Nederland gehoord in 1977 toen The Sex Pistols arriveerde. In de Amsterdamse poppodium Paradiso begonnen meer en meer punkgroepen te optreden, zoals Ivy Green, Panic en The Speed Twins¹⁹. De punkscene werd klein en ook het succes was beperkt, maar hun enthousiasme inspireerde veel anderen.

Veel al bekende muzikanten schakelen onder de noemer 'new wave' over op verfrissende pop en rock. De eerste band bij wie de new wave begon te uiten werd Herman Brood & His Wild Romance. Brood hoorde in het verleden bij de bluesband Cuby + Blizzards. De eerste album *Street* van Herman en zijn band werd met andere belangrijke

---

¹⁸ <https://www.ad.nl/muziek/luv-stopt-er-definitief-mee~a674948d/>

¹⁹ <https://www.anderetijden.nl/aflevering/182/Punk>

artiesten opgenomen, zoals de gitarist Jan Akkerman of de saxofonist Bertus Borgers. Hun tweede plaat *Shprints* was echt hit en paste helemaal bij de nieuwe tijd. Hun song *Saturdaynight* scoorde ook in de Verenigde Staten, maar de band viel een paar jaar later uit elkaar.

Het is duidelijk dat sinds 1964 de meeste rock- en pop-teksten in het Engels waren, hoewel de auteurs ervan Nederlandse bands waren. Iedereen probeerde te lijken op zijn buitenlandse idolen uit Amerika en Groot-Brittannië. Na vele jaren van het zingen van pop en rock vooral in het Engels was de situatie aan het veranderen. Een grote invloed op deze verandering had de band Doe Maar die in 1978 werd opgericht. De band is opgericht op initiatief van een voormalig folk bandlid Ernst Jansz. Bassist van Henny Vieten was een fan van reggae en ska, wat in die tijd heel speciale en uitzonderlijke muziek was. Het was de eerste band die reggaestijlliedjes met Nederlandse teksten schreef. Het was iets heel origineels en al in het jaar 1981 waren ze enorm succesvol. Hun teksten gingen meestal over dagelijkse zorgen van bezorgde dertigjarigen en over typische tienerzorgen (W. Frijhoff, M. Spies 2004:418). Het grootst succes hadden hun singles *Sinds 1 Dag Of 2* en *Doris Day*. Hun roem was steeds groter, maar het was ook te veel. In het jaar 1984 ging de band uit elkaar. Ze begonnen echter een nieuw tijdperk en lieten zien dat rock en pop van hoge kwaliteit niet alleen in het Engels hoeft te zijn. In de daaropvolgende jaren werden veel Nederlandse muziekgroepen gecreëerd, zoals Het Goede Doel, De Dijk, The Scene of Toontje Lager.

Commerciële televisie en omroepen hadden een grote invloed op de Nederlandse muziek. Er werd steeds meer zendtijd en de regionale en lokale omroepen kregen steeds meer ruimte. Daarom ontstonden er veel lokale beroemdheden. In 1994 won Tilburgse groep Guus Meeuwis & Vagant het Studenten Songfestival met het nummer *Het Is Een Nacht*. Het liedje werd een absolute hit. Volgende jaren scoort de band nog met de liedjes als *Ik Wil Met Je Lachen* of *Toen Ik Je Zag* die voor filmster Herd werd geschreven. Rond het millennium viel de band uit elkaar en Guus ging verder alleen (J.v.d. Plas 2008:153-154).

De vooruitgang op het gebied van technologieën was sinds de jaren zestig steeds sneller. In de jaren tachtig kwamen verschillende technologische ontwikkelingen, zoals de drumcomputer, computertaal en sampler. Alle die technologieën maakten mogelijk om platen thuis op te nemen en de mensen hoeven niet zelf te moeten spelen. Dankzij al genoemde apparaten ontstond in de Verenigde Staten dansmuziek die door diskjockeys werd gespeeld op de discotheken.

Als het eerst kwam naar Nederland house. Het duurde even voor mensen in Nederland echt genoten van dit soort muziek. Als eerst scoort Peter Slaghuis onder de naam Hithouse in 1989 met zijn househit *Jack To The Sound Of The Underground*. De song scoorde in heel Europa. De grote dansfestivals zgn. acid party's kwamen vanuit Ibiza ook naar Amsterdam. Deze acties vonden plaats in oude fabriekshallen. Een van de belangrijkste diskjockeys die daar houseplaten draaide was Gert van Veen onder de naam Eddy de Clerq. Na housemuziek volgden andere stijlen van dansmuziek als techno, happy hardcore, easy tune's party enz. De stijlen verschilden vooral in snelheid en gebruikte achtergrond. In de jaren negentig begonnen veel muzikanten met elementen uit dansmuziek te gebruiken. Ze combineerden dansmuziek met echte instrumenten. Succesvol in deze experiment was Junkie XL (J.v.d. Plas 2008:189-201).

Het succesvolste danceproject is The Vengaboys uit de jaren negentig. De Vengaboys waren Spaanse DJ's die door radiodeejay Wessel van Diepen werden gepresenteerd. Ze hebben ook twee meisjes om meer aandacht te aantrekken. Hun single *Up & Down* werd een grote hit in heel Europa. Hun eerste album werd over de hele wereld gespeeld. Hun volgende singles werden door de glorie gevolgd die geen enkele Nederlandse band ooit maakte mee. Andere internationaal beroemde dj's uit de jaren negentig zijn Tiësto of Armin van Buuren.

Het laatste muziekgenre van de populaire muziek waarover ik wil schrijven is rap. De doorbraak van hiphop in Nederland werd een veelbetekenende gebeurtenis geworden. Voor hiphop is karakteristiek het rappen. Het rappen heeft wortels in de zwarte muziekcultuur. Hiphop heeft eigen cultuur als het dansen van breakdance of graffiti. Rappers hebben ook hun eigen mode – zonnebril, gouden ketting en sportkleding, vooral trainingsbroek met lage zitting.

De eersten die dit muzikale genre nabootsten waren Antilliaanse en Surinaamse jongeren. Midden jaren vijftig begon er over de hiphopcultuur te praten. Het tijdschrift Vinyl schreef als eerst over de breakdance en hiphop. Het duurde niet lang en hiphop begon zijn plek te verdienen in Amsterdam en Rotterdam. Er ontstond ook een nieuwe term *Nederhop* voor de Nederlandstalige hiphop. De eigen nummers maakten vooral zwarte jongens die vanaf het begin nauwe band met hiphop hadden. In 1986 werd eerste hiphop single uitgegeven. De auteurs van het nummer *Holiday rap* waren DJ Sven en MC Mike G's. Het nummer werd snel nummer één hit. De eerste zwarte rapper in Nederlands was Rudeboy die zijn carrière met zijn nummer *Struggle for jive* begon. Rudeboy was ook een lid van de bekende band Urban Dance Squad die funk, rock en hiphop combineerde. Eind jaren tachtig was hiphop een internationale

hit en er werd ook de eerste Nederlandse hiphopalbum door Djax en DJ Saskia Slegers uitgegeven. Net als in Tsjechië raptten rappers in Nederland ook in de lokale taal. Rap had een sterke impact op de jeugdcultuur. Er werden rapwedstrijden georganiseerd en de rapteksten waren ook het thema van de Kinderboekenweek. Rap en later ook R & B (Rhythm and Blues) vertonen zich aanzienlijk in de Nederlandse populaire muziek (L. P. Grijp 2001:828-833).

Conclusie

In mijn scriptie heb ik me met de populaire muziek en haar ontwikkeling in Tsjechië en in Nederland van de jaren zestig beziggehouden. In beide landen werd populaire muziek door de verschillende gebeurtenissen beïnvloed. Ik wilde de meest belangrijke genres van de populaire muziek te introduceren en de sleutelartiesten en hun werk beschrijven.

Muziek heeft altijd een belangrijke rol in het leven van mensen gespeeld. De muziek is iets dat eeuwenlang mensen heeft geïnspireerd en omringd in alle uithoeken van de wereld. Men kan zijn persoonlijke houdingen, meningen of gevoelens door middel van de muziek uitdrukken. Ik vind het thema van de populaire muziek en haar samenhang met de situatie in de maatschappij interessant. Daarom heb ik dit thema gekozen. De geschiedenis en de politieke situatie in de twintigste eeuw veroorzaakten de oorsprong en ontwikkeling van verschillende nieuwe muzikale genres en stijlen. De Tsjechische en Nederlandse populaire muziek en haar ontwikkeling werd door veel gelijke maar ook verschillende gebeurtenissen en elementen. Ik probeerde de belangrijkste gebeurtenissen en elementen te beschrijven.

Ik kwam tot de conclusie dat de aanzienlijke invloed op de populaire muziek had in Tsjechië en Nederland ongetwijfeld de politieke situatie, economische situatie en de maatschappij zelf. We konden het in de protestliedjes zien die door Tsjecho-Slowaakse muzikanten werden geschreven. De songs kennelijk reflecteerden hun ongenoegen. Vanwege het communistische systeem en de beperking van vrije werk, konden musici het niet openlijk uiten, zoals in Nederland. Ook in Nederland werden de artiesten ontevreden met de politiek en gebeurtenissen in Nederlands, maar ook over de hele wereld. In tegenstelling tot Tsjechische artiesten bespraken ze deze kwesties heel open.

Omdat Tsjechoslowakije was afgesloten van de rest van de wereld, werd er in de Tsjechische taal gezongen. Aan de andere kant vloeide popmuziek uit verschillende hoeken van de wereld naar Nederland en het had ook een grote invloed op hoe de muziek klonk en in welke taal het gezongen werd. Populaire muziek werd vooral in het Engels gezongen. Pas in de late jaren zeventig steeg de populariteit van de Nederlandse taal weer.

In beide landen kritiseerden muzikanten verschillende situaties en leefden in landen met verschillende politieke regimes, maar het doel van de populaire muziek was hetzelfde. Muziek hielp de zorgen van het dagelijks leven te vergeten en maakte het leven aangenamer.

Bronnen

Bolton, Jonathan, (2012), *Worlds of Dissent: Charter 77, The Plastic People of the Universe, and Czech Culture under Communism*, Harvard University Press.

Frijhoff, Willem & Marijke Spies, (2004) *Dutch Culture in a European Perspective: 1950, prosperity and welfare*, New York: Palgrave Macmillan.

Grijp, Louis P., (2001), *Een muziekgeschiedenis der Nederlanden*, Amsterdam: Amsterdam University Press.

Kotek, Josef, (1994), *Dějiny české populární hudby a zpěvu (1918-1968)*, Praha: Academia.

Kotek, Josef, (2005), *Podíl hudby na proměnách kulturního myšlení*, Hudební rozhledy.

Krabbendam H., Van Minnen C., Scott-Smith G., (2009), *Four centuries of Dutch-American relations: 1609-2009*, Amsterdam: Boom.

Plas, Jan van der, (2008), *50 jaar Nederpop: een geschiedenis van de Nederlandse popmuziek*, Amsterdam: Uitgeverij Carrera.

Shepherd, Robin H. E, (2000), *Czechoslovakia: the velvet revolution and beyond*, New York: St. Martin's Press.

Škoda, Kamil & Pavol Paška (1977), *Dejiny osvety v Československu 1918-1975*, Bratislava: Obzor.

Vondrová, Jitka & Jaromír Navrátil, (1998), *The Prague Spring and the Warsaw Pact Invasion of Czechoslovakia in 1968*, New York: Central European University Press.

Yurochko, Bob, (1992), *A Short History of Jazz*, Chicago: Rowman & Littlefield.

Internetbronnen

<https://www.nrgrecording.com/post/the-evolution-of-recording>

<https://www.wbgo.org/post/where-did-jazz-word-come-follow-trail-clues-deep-dive-lewis-porter#stream/0>

<https://www.thoughtco.com/an-introduction-to-jazz-music-2039582>

<http://www.shinemusic.com.au/musicresources/CountryMusic.aspx>

<https://musictechstudent.co.uk/lessons/history-development-soul-music/>

<https://yp.scmp.com/entertainment/music/article/108509/brief-history-rock-music-part-one>

<https://yp.scmp.com/entertainment/music/article/108409/beginners-guide-punk-rock-music>

http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Indie_music
<https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/hudba-v-cechach-a-na-morave>
https://en.wikipedia.org/wiki/Folk_music
<https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura>
<https://www.tyden.cz/rubriky/lide>
<https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/charta-77>
<https://www.semafor.cz/minulost-semaforu>
<http://www.ceskyslavyk.cz/o-slavykovi/>
<https://www.reflex.cz/clanek/colours-of-ostrava-colours-2017/80776/divadlo-waterloo-a-proc-nesnasim-komunisty.html>
<http://nc-zpevnik.wz.cz/images4/gott5.jpg>
<https://www.idnes.cz/kultura/hudba/>
<http://www.porta-festival.cz/historie-porty>
<http://straysatellite.com/kubisova/>
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11066934013-popstory/215542151320003-zanry-a-styly>
<https://www.novinky.cz/kultura/340246-blue-effect-to-s-big-bandem-rozjede-jako-v-jazzrockovych-sedmdesatkach.html>
<https://www.novinky.cz/zena/styl/423378-diskoteky-mely-za-socialismu-velke-kouzlo.html>
<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/>
https://www.lidovky.cz/redakce/nova-vlna-se-starym-obsahem.A080327_172401_In_redakce_fho
<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/80-leta/hard-rock-heavy-metal/clanky/>
<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/1556-lucie/>
<https://www.reflex.cz/clanek/kultura/53548/zazracny-navrat-kapely-lucie.html>
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11066934013-popstory/215542151320003-zanry-a-styly>
<https://historiek.net/nozem-nozems-betekenis>
<https://keroncongso.wordpress.com/about/what-is-keroncong/>
<https://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/42845/provo.html>
<https://www.government.nl/topics/european-union/the-netherlands-eu-member-state>
<https://kunst-en-cultuur.infonu.nl/geschiedenis/72635-veranderingen-in-de-jaren-60.html>
<http://www.encyclo.nl/lokaal/10337>
<http://www.hitsallertijden.nl/hitdossier60/hitparade/nederland/>
<https://onh.nl/verhaal/provadya-gevolg-van-onbehagen-en-verlangen>
<https://www.nporadio2.nl/song/37370/lea>

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/psychedelic>

https://www.npo3.nl/zeezender-radio-veronica/31-08-2018/POMS_AT_13083296

<https://www.shownieuws.nl/video/clips/2014/lots-luv-de-successtory-van-de-meidengroep-boekvorm/>

<https://www.anderetijden.nl/aflevering/182/Punk>

Resumé in het Tsjechisch

Ve své bakalářské práci popisuji populární hudbu a její vývoj mezi lety 1960 do roku 2000. Tato práce popisuje nejdůležitější události, které populární hudbu a její umělce ovlivnily. Práce je rozdělená do třech stěžejních kapitol.

V první části práce popisuji, co hudba znamená a jaké má funkce. Zaměřuji se také na rozdělení populární hudby ve 20. století. Popisuji jednotlivé zásadní žánry, které se tehdy vyvinuly a jejich charakteristiku.

Druhá část pojednává o populární hudbě v Česku. Nejprve krátce popisuji vývoj hudby v první polovině 20. století. Dále se zaměřuji na vývoj populární hudby od šedesátých let do roku 2000. Krátce se zaměřuji na zásadní události, které na populární hudbu a její vývoj měly vliv. Poté popisuji populární hudbu jako takovou, její zásadní umělce i jejich uměleckou tvorbu.

Ve třetí části práce se věnuji populární hudbě a jejímu vývoji v Nizozemsku. Stejně jako v druhé části práce se nejprve zaměřuji na krátký popis vývoje populární hudby v první polovině 20. století. Poté se zaměřuji na populární hudbu v období od šedesátých let do roku 2000. Nejprve se zaměřuji na zásadní události, které měly na Nizozemskou populární hudbu a její vývoj vliv. Následně popisuji populární hudbu, její žánry, klíčové umělce a jejich tvorbu.

Resumé in het Engels

In my bachelor thesis I describe popular music and its development between 1960 and 2000. This work describes the most important events that influenced popular music and its artists. The thesis is divided into three main chapters.

In the first part I describe what music means and what it has. I also focus on the division of popular music in the 20th century. I describe the individual fundamental genres that developed at that time and their characteristics.

The second part deals with popular music in the Czech Republic. First, I briefly describe the development of music in the first half of the 20th century. Furthermore, I focus on the development of popular music from the sixties to 2000. I briefly focus on the major events that have influenced popular music and its development. Then I describe Czech popular music, its essential artists and their artistic work.

In the third part of the thesis I deal with popular music and its development in the Netherlands. In the second part of my work, I first focus on a short description of the development of popular music in the first half of the 20th century. Then I focus on popular music from the sixties to 2000. First, I focus on the major events that have influenced Dutch pop music and its development. Then I describe popular music, its genres, key artists and their work.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Hana Benová

Název katedry a fakulty: Katedra nederlandistiky, FF UP Olomouc

Název bakalářské práce: Populaire muziek en haar ontwikkeling tussen de jaren 1960 tot 2000 in Tsjechië en Nederland

Vedoucí bakalářské práce: prof. Dr Wilken Engelbrecht,

Počet znaků: 93 929

Počet stran: 44

Počet příloh: 1

Klíčová slova: Populaire muziek, Tsjechische muziek, Nederlandse muziek, muziek, jaren zestig

Krátká charakteristika: Tato bakalářská práce popisuje populární hudbu a její vývoj od šedesátých let do roku 2000. Práce se zaměřuje na populární hudbu v Česku a Nizozemsku. Zabývá se populární hudbou jako takovou, ale taky jejím žánry, umělci a zásadními historickými událostmi, které populární hudbu ovlivnily.